Nr. 62 Neue Jüdische Zeitung. פיערטער יאהרגאנג.

נייע יידישע צייטונג

דיא „נייע יידישע צייטונג" ערשיינט יעדען מאנטאג אונד דאנערסטאג.

פרענומעראציאנס-פרייז:
נאנציעהריג 6 גולדען. — קר.
האלביעהריג 3 „ „
פיערטעליעהריג 1 „ 50 „

דיא רעדאקציאן אונד אדמיניסטראציאן בעפינדעט זיך Schiffmannsgasse 6, Budapest,

פרענומעראציאנס-פרייז:
פיר־מ אומלאנד
נאנציעהריג 7 גל. — קר.
האלביעהריג 3 „ 50 „
פיר־מעליעהריג 1 „ 75 „

Budapest, Montag 19. Mai 1884. שנת תרמ"ד לפ"ק. ב"ה בודאפעסט כד אייר

פערניפטעט פפילע.

דיא ווילדען מענשען דער אינדיאנער האבען זיך אין קריעגע נעגען אידערע פינדע פערניפטע־טער פפילע בעדיענט, וואהרוך דיא נעטראפפענען נישט נור פערוואונדעט, זאנדערן אויך פערניפטע וואונדען אונד שטערבען מיסטען. דיא נעבילדעטען צייווילזאטען פאלקער אבער האבען אין „פ אל־קערעבט", וועלכעס זאלכע מיטעל אלס אונפעזלשיך פערבעטען. אונד דיא שאנגע דער פערוואונדעטען אונד וואפפענלאזען שטרענג בע־פיעלט, אויף שפטעלער, עראבע אונד דראנגען. דיענער דארף נישט נעשאפפען ווערדען, ווענן זיי דאס ביא אללען גלייכע קענניציכען טראגען.

דיא פארטהייליידענשאפט ריישט אבער מאנ־כע מענשען הין, דיך אין אייגע ייהיע מיט דען ווילד־דען אינדיאנדערן אונד פערניפטעטע פפיילע אויף דיא־ענגען צו שיעסען דארף מיט אהנען אללעזאמען, אדער „פ אל דענען דיא פער־מוטהען, דאס זיא אהרען אלענען אים וועגע שטע־הען, מיט אינעם בעסטאלישען נעשטרייא שטר־צען זיך דיך אויף אהרע נעגנער, אונד אללעזאמען מיט אהרעם אנגעוויאהשענען מוטיע. מיט אהרער פערניפטעטען פעדער אן. אונד דאך שטללען זיא זיך זאמען אלס זיא נאנזיג נישט אונד נערעכטפערטיגט ווערען!

אין זאלכער פפיל אום דעם הינטערהאלטע אבגעשאפפען, איזט דיא שרייפ. דיא דיעזע וואכע ערשיינען, אונד מיט דאהנען אנשלאגעפעטען דעם פיבליקום אנגעקנדיגט וואהרדע. עס איזט אין עלעגדעם אונד אין וועלכעם „דיא שלעב־טיגקייטען קארל אטוואש", דעם שעכטערפערטהיידיגערענגלאר פפ אונד ווערדען, קארל אטוואש אנזט. דאס דער פערפאסער עשטערדער אין וואהרזיני־גער אדער אין פערבעכער זיא, דער אידן שאן לענגערע צייט פרפארבט. נעגען דען דער אויך שאן דיא שטראאפגיצע ערשיאפטע האט. דיא אבער ביא אונזערעם ליידער זא לאנזאמען נעריכפט. נאנגע נאך נישט אין דיא ריכטיגע נעקאמפען איזט. אינבעזענס האבען אויך דיא אפפעלקאטיפש־פאר־טהיא דער עלזאבעטהשטאדט אונד דיא אנטפש־מיטען דיא האבען אם שפיעלע. דער פערפאסער איזט איינפאר אין לומפ.

אין צווישער פפיל דעפטען פיינע שפטצע פערניפטע איזט. שאפפטט פאן אינער אבפפא־רען פארטהיא. פאן דער זא עטוואס נישט צו ער־וארטען ווערע. דיא נעפעסטנטע אפפאזיציאן נישט נעפעלט ביא קרעגע אין דיישען בלאטט הערנס. אין וועלכעם — נישט אויך דיא פינפטע אדט — נעגען דיא רעגיערונג אונד אהרע אנהענגער וזא. קער נעשטיפפט ווירד. דיעזע בלאטט ברינגט גון אינגען אדטיקעל אין וועלכעם עס בעהייפטעט, דאס מארטין וואהרמאן אונד נאך מעהרערע ריכטע יודען אינע נעדרעאפטלינג מאכען, מיט וועלכער זיא דיא רעגיערונגספארטהיא ביא דען וואהלען אונטערשטעטצען וואללען, אונד רופט דער יודען־דייטש דראהענד צו: קיינע יידיש־קאנ־פעסיאנעללע פאליטיק, זאנ־דען אונגארישע פאליטיק צו טרייבען! — דער שרייבער בעהייפטעט דיא לייסטע זעלבסט נעזעהען צו האבען, אויף וועלכער וואהרמאהן 1000 אינד נעגען 10 אנדערע פער־זאנען צו 50.0 פל. נעגייבנען האבען, ווי זיכזיג נאר נישט אונגעזעטצליכעס דארין, ווענן ווירד דיא רעגיערונג אונטערשטעצען. דאמיט קיינע ווער־דאוואיס, שטאנדס אונד דערגלייכען שלעך אים־מאצים אין דען לאנדטאג קאמטען, אדער פער־שאביגע קאפפע, דיא נור קאנדעפסאיגעללע אפפאזיטיע בעשרייבען. אונד דיא אבשאפפונג דער 5 ביכער מאזס בעאנטראגען אדער דיא דא נא־ציאנאליטעטען נעגען איינאנדער הטעצען. אבצווער דער נאר נישט גלויבען קאנען, דאס איינע זאלכע לייסטע עקסיסטירט, אונד ווענן זיא אקסיסטירט, דאס מאן זיא דעם שרייבער אונטער דיא נאזע שעקעט.

דער אטטעלשרייבער בעהייפטעט פערנער, וועדער אין וועדענשרייבט נאך איין יודענאהסטער צו זיין, ווי קאנען אדם נור דיא ערסטע העלפטע דער בעהייפטונג גלויבען, דאס ער קיין יודען־פייינד איזט.

אבערענס הייסט דאס אויך קאנפעסאנאנ־לע פאליטיק טרייבען? דענן וואס נעהט אידם דאס אן, דאס דיא אמטסלער יודען זינד. דיעזע בעוועהרט זיך דער שרייב: עס קאנן קיינער אין טוב"ה זיין דער נישט אללעס באזע נעסטאהן האט.

נאך 1800 יאהרען.

עס דינד יעטצט 1821 יאהרע אלס דיא שטעד־טע הערקולאנום אונד פאמפעיא דורך אין ערד־בעבען האלב צערשטארט; 16 יאהרע שפטעער אבער דורך דען פיסבסבארען איסכרוך דעם פיער־שפיענדען בערגעס וועזוזיז נענצליך פערשטטעט אונד מיט אינע הונדערט פיס דיקען אשען. אונד לא־וואמאסטע בעדעקט. דיא פיערשפיענדען בערגע ווערען נעמליך אין נעמיש פאן נעשמאלצענען ערדשאאפען אים. דיא ווא אין גליהענדער פיערשטראם דען בערג הערבאלדיגען. אללעס וואס דיא אויף נזדרעם וועגע אנטרעפפען צער־שטארנט אונד בערדעקטן. דענן דיא פיעריגע מאסטע, וועלכע לאוזא הייסט. דאנן ערקאלטעט ווירד דיא שפיינהארט. אבער דיא אבענענגאנגענען שטעדטע אונד נאך אינגען קליינערן זינד אם יאהרע 79 — אלזא פאר מעהר אלס 1800 יאהרען — 6 מעכטיגע לאוואשטראמע נעפלאסען, דיא פאס בערגע וועזוזיז ביא נעאפעל אין אנטערראטאליען הערקאמען, נעבסט דעם וואך דער בערג אינע זא רייזיגע מענגע אשע אים. דאס דיא נאנצע נענענד־ערדזונקלקע וואוערדע. אונד מאן אם אללעלן מא־נע גליכבע אין פינסטערע נאכט צו זיין. 100 פיס האך לאג נון דיא הארט נעוואלדענע לאוא. בימס־שטיין אונד אויף דער אויף שטעדטען, דערגן אינ־וואהנער זיך צום נראבען מהיל אויפ מעער, וועלכעם וויא אין קעבסגל אויף דעם פיער קאפ־מע. נערעפטעט האבען מאכטען.

אים יאהרע 1709 שטעס מאן בים נראבען אינגען בריינגענס אויף דיא טרייפטער הערקולאנום. אונד פאנד 3 שאנע שטיינזארגן. דיא יעטצט אין דער דרעזדנער אלטערטהומער־אמטמולונג זינד, אונד אינע אינשריפט אויף אינגם שטיינע, אום וועל־כער מאן ערקאנגנט דאס דער אינע דער אנזעהנ־לייסטען אונד דיא בסטען שטעדטע אונטערראטא־ליענס. הערקולאנום פערגראבען דיא.

אים יאהרע 1738 האט מאן אנגעפאנגען רע־געלמעסיג אינסגראבונגען צו מאכען, 1748 אבער מיט דער שטאדט אמפפיא, וועלכע אינסגראבט־זען נאך אممער פארטהיערן.

יעטצט איזט מאן זא ווייט נעקאמפען, דאס מאן אין דען שראבסטן, וועלכע מיט לאוואשטי־נען נעפפלאסטערט זינד, אונד אויף דיא נראבסט־פלעטצען דערוטגעהען קאנן. שאנע מהערע, מעס־פעד, מהעאטער, בעדער, נעריבסטהאללען, נאסטב־הייזער, דאס פאסט- אונד צאללאמט זינד אויפגע־גראבען; אויך אין צירכוס מיט זימצען פיר 20,000 פערזאנען. דאס הויז אין וועלכעם אינגסט אין דא־דער בעמאסטער שאלוטוזן וואהנטגען, איזט מיט זיילען, מאלערייען אונד פראכטפאללען פערציע־רונגען פערזעהען אונד האט 40 צימסער. מאן האט פערנער אי נע נראבטן טוכפאבריק נעפונדען, וזא אויף דען וואנדען אויפגעמאלט איזט, וואס אללעס בייא ערצייגונג פאן מוך צו מהען איזט. אויך אינע נראבטע בעקעריייא מיט 4 שטיינערנען מההלען, דאס הייז אינגעם ארצעס אונד דארין זעהר גוט ערהאל־טענע אינשטרומענטע, מאכטע פאן זילבער. דען לאדען אינגעם באראבערס מיט אינער באדע. שטו־בע. פערנער נראבמאהלער, אללערליא הייזגע־רעמהע, מינצען, שטוכזאכען, האארגאדעלן נעמאל־דע, מוזיקאלישע אינשטרומענטע, דאס אללערוזיב־טענסטע אבער פאטערראللען (דיא דאמאלינען ביכער) דיא אבער וזא פערקאהלטשע האלץ אים־זעהען, זעהר שווער אויפצוראللען אונד צו לע־זען זינד.

פאר־ינג וזאכע האבען זיך נון מעהרערע טור־זענד מעגשען אין דיא אומגעגראבענע שאהדט בעגעבען, אונד האבען דארט אינען לייבענצנג דארנשפעללט, זא וזא ער בייא דען נייכען אונד ראסטרן דיא דארט אינגסט נעוזאהנגט האבען. אבב־ליך וזאר. דיא קלייזדער דיא וזאפפן, דיא צערע־מאגינן (מונדגים) אללעס נעטרייא נאכגעמאכט.

דורך זאלכע אומגראבונגען האבען ווי שאן מאנכעס ערפאהרען, וזאס פיר אונז יודען זעהר ווייכטיג איזט, אונד זא ווערדען פיללייכט אינגס־ל ראסטרן דיא דארט אינגסט נעוזאהגט האבען. אבב־ליך וזאר. דיא קלייזדער דיא וזאפפן, דיא צערע־מאגינן (מונדגים) אללעס נעטרייא נאכגעמאכט.

דורך זאלכע אומגראבונגען האבען ווי שאן מאנכעס ערפאהרען, וזאס פיר אונז יודען זעהר ווייכטיג איזט, אונד זא ווערדען פיללייכט אינגס־ל מאנכע קאפפטארקיטען צום פארשיין קאפ־מען, פאן דענען עס זא פעלע אום בית המקדש אונד אין דען פאלעסטען דער יידישען כאנינע גע־נעבען האט?

פערשיעדענע נייאינקויטען.

* (דער האף אין בודאפעסט) ד אנגערבטאג פריה אם 6 אודר איזט דער כאנינ, אונד נאכטמטאנס נעגען 2 אודר דאס קראנפריב־צענפאאר דיער אינגעטראפפען. זיינע מאיעסטעט דער כאנינ ווירד בין צום שלוסטע דעם ריישטאג־נעם דיעזע בלייבען. דאס קראנפריינצענפאאר פידר פאס באהנהאפע אים אין דיא אנרדטשעדקיגסט־אויסשמעללונג, וזא דיא צוויי א שטונדען פערווייל־טען דאנן ערסט אין דיא בורג.

* (וואהלבעוענג.) אפען, אדער דער ערסטע בודאפעסטער בעצירק האט דען יום־טיצינטטער דר. פוילער אלס דיענען פערנערען פערטרעטער אם לאנדטאג אונד כאנדידיר. — דיא וועהלער דעם 6. בעצירקעס בודאפעסטס. דער מהרעזיענשמאדט וועלכע מיט דעם יעפעזיגן פערטרעטער בשבאך אונצוזאגיידער זינד. אונד דיא קיינען כאנדידאטען פינדען כאנגע־טען, דאבען גענדלך דאך אינגען נעפונדען, אונד צוזאמר דען צוזאר נאך ווגנען, אבער דענגאך ווירד נעזיגנגנטסטיגען נראפען פויל פעסטעטיגט יונאר. אין אינגעם בריעפ אין דען פערזיעגען שרייבט ער: נור דיא 1848־ער נעזעטצע דער פיי־

פערניפטעטע פפיילע.

דיא ווילדען מענשען דער אינדיאנער האבען זיך אין קריעגע נעגען אידערע פינדע פערניפטע־טער פפיילע בעדיענט, וואהרוך דיא נעטראפפענען נישט נור פערוואונדעט, זאנדערן אויך פערניפטע וואונדען אונד שטערבען מיסטען. דיא נעבילדעטען צייווילזאטען פאלקער אבער האבען אין „פ אל־קערעבט", וועלכעם זאלכע מיטעל אלס אונפעזלשיך פערבעטען. אונד דיא שאנגע דער פערוואונדעטען אונד וואפפענלאזען שטרענג בע־פיעלט, אויף שפטעלער, עראבע אונד דראנגען. דיענער דארף נישט נעשאפפען ווערדען, ווענן זיי דאס ביא אללען גלייכע קענניציכען טראגען.

דיא פארטהייליידענשאפט ריישט אבער מאנ־כע מענשען הין, דיך אין אייגע ייהיע מיט דען ווילד־דען אינדיאנדערן אונד פערניפטעטע פפיילע אויף דיא־ענגען צו שיעסען דארף מיט אהנען אללעזאמען, אדער „פ אל דענען דיא פער־מוטהען, דאס זיא אהרען אלענען אים וועגע שטע־הען, מיט אינעם בעסטאלישען נעשטרייא שטר־צען זיך דיך אויף אהרע נעגנער, אונד אללעזאמען מיט אהרעם אנגעוויאהשענען מוטיע. מיט אהרער פערניפטעטען פעדער אן. אונד דאך שטללען זיא זיך זא אלס אב זיא נאנזיג נישט אונד נערעכטפערטיגט ווערען!

אין זאלכער פפיל אום דעם הינטערהאלטע אבגעשאפפען, איזט דיא שרייפ. דיא דיעזע וואכע ערשיינען, אונד מיט דאהנען אנשלאגעפעטען דעם פיבליקום אנגעקנדיגט וואהרדע. עס איזט אין עלעגדעם אונד אין וועלכעם „דיא שלעב־טיגקייטען קארל אטוואש", דעם שעכטערפערטהיידיגערענגלאר פפ אונד ווערדען, קארל אטוואש אנזט. דאס דער פערפאסער עשטערדער אין וואהרזיני־גער אדער אין פערבעכער זיא, דער אידן שאן לענגערע צייט פרפארבט. נעגען דען דער אויך שאן דיא שטראאפגיצע ערשיאפטע האט. דיא אבער ביא אונזערעם ליידער זא לאנזאמען נעריכפט. נאנגע נאך נישט אין דיא ריכטיגע נעקאמפען איזט. אינבעזענס האבען אויך דיא אפפעלקאטיפש־פאר־טהיא דער עלזאבעטהשטאדט אונד דיא אנטפש־מיטען דיא האבען אם שפיעלע. דער פערפאסער איזט אינפאר אין לומפ.

אין צווישער פפיל דעפטען פיינע שפטצע פערניפטע איזט. שאפפטט פאן אינער אבפפא־רען פארטהיא. פאן דער זא עטוואס נישט צו ער־וארטען ווערע. דיא נעפעסטנטע אפפאזיציאן נישט נעפעלט ביא קרעגע אין דיישען בלאטט הערנס. אין וועלכעם — נישט אויך דיא פינפטע אדט — נעגען דיא רעגיערונג אונד אהרע אנהענגער וזא. קער נעשטיפפט ווירד. דיעזע בלאטט ברינגט גון אינגען אדטיקעל אין וועלכעם עס בעהייפטעט, דאס מארטין וואהרמאן אונד נאך מעהרערע ריכטע יודען אינע נעדרעאפטלינג מאכען, מיט וועלכער זיא דיא רעגיערונגספארטהיא ביא דען וואהלען אונטערשטעטצען וואללען, אונד רופט דער יודען־דייטש דראהענד צו: קיינע יידיש־קאנ־פעסיאנעללע פאליטיק, זאנ־דען אונגארישע פאליטיק צו טרייבען! — דער שרייבער בעהייפטעט דיא לייסטע זעלבסט נעזעהען צו האבען, אויף וועלכער וואהרמאהן 1000 אינד נעגען 10 אנדערע פער־זאנען צו 50.0 פל. נעגייבנען האבען, ווי זיכזיג

בריעפקאסטן דער רעראקציאָן.

ע׳ה׳ בריעלשער ע. פ, בודאפעסט. מיט 7 פל׳ 50 קר׳ איין, דיא אונגאר־לאנד זיך נכם נעצאנגן. — הערן ל׳ מאנדל ק׳ ביא דער נעכסטען נעלדזענדונג קאנגען וא 42 קר׳ אין אבצוג ברינגען. איבער טרינקגלאָזן מאנגען ווד קיינע איסקנסט נעבען. דיא טרעפפער ווערדען אָתערזיעס נכם בעצאהלט. דיא אנדערען צייטונגען ביינגען ווד יעדקסמאל אים בלאטסע. — ה׳ אדאלף הערצאג אין כ׳, ווד ריכטיג אונז נכם נאד דעם וואס איך דער שליטע שעשען. זאגדערן נאך דעם הויפטבוך, וא יעדער אבאָנענטע זיין בלאטס האט, אונד וא איך דיא נעליפעסטעשען צאהלונגען איינגעטראָ־גען ווערדען, דען בעשאד פ׳ ווייטערע 6 מאָנאט האבגען ווד ערהאלטען אונד ווערדען דיא וא עס שאן אין דער נעכ־טען וואכע איט דער פרייס נערדוקטען שליטע אנגעצייט פערדען.

ראטסאָ־ציעהונג פאָם 14 מאי.

טראנ	12	53	44	54	84
לעמבערג	40	31	44	25	98
העטמאנשטאדט	24	87	77	79	84

פערנאנטוואָרטליכער רעדאקטור:

יקותיאל הלוי לעדערער.

נעשעפטסבעריכט.

פעסטער פרייז.

נעטרייד־נעשעפט. פאָן ווייצען וואר׳ דען ציטקא 12000 שטרצאר׳ צו נאכפאָלגענדען פרייז פערקויפט:

ווייצען, פרייס 900 מטרצאר׳ 80.7 קל׳ 10.20 נולד. 300 מטצאר׳ 78. קלאָ 10,10 נול. 200 מטרצ׳ 78 קלאָ 10,05 נולד 500 מטצאר־צטצר׳ 78 קלאָנ׳ 10.00 נולדען. 1000 מטרצ׳ 77.7 10,10 נולדען.

מעסטער מאדען 100 מצר׳ 79,4 ק׳ 10.05 פל׳ 100 מטרצ׳ 76.2 קלאָ 9.60 נולדען 100 מטצרצ׳, 78,2 קיקאָ 9.80 נולד.

ווייטענבוריער 1150 מטצ׳ 76.9 קלאָ 9.95 נולד. — באטשקאער 100 מטרצ׳ 75 ק׳ 9.65 נולד. — מאנאטר 3450 מטרצ׳ 77. ק׳ 9,60 נול.

נאדד־אונגאריש 300 מטצרצ׳ 75.7 קלאָ 9.40 נולדען. (אללעס פר׳ 3 מאנאטן.)

קוקורוץ 6.35 637 נול.

ווינצער שלאכטפיעהמאָרקט. דער אוס־טריעב אויף דעם ווינצער שלאכטפיעהמאָרקט אם 12. טען ד׳ מ׳ בקטיגט 2555 שטיק. דאפאן וא׳ן: 787 אונגאריש 812 סאָרטישע אונד 796 דייטשע, דיא פייטע שטללטען דיך פער 1/0 ק׳: אונגאריש מאסט־אָכסען 53—60 נולד. פאָלנישע מאסטאָכסען 54—59 נולד. אונד דייטשע 58—64 נולדען אונד פרעטרען נטשטיר.

אנציינע.

אפריקאנישע אנטוויקעל׳ונגס־ציטונג. ווינקטור אונטער יעדער נאראנטיע. וועלכע יעדען צאהלטשטיין זאגייך שטללט איך לאנגע צייט, זא איך ווייסטיס אונד מיינער־צאהלטשטיין שטללט עס. — צו בעשטעללען 3. קראָנענגאסטע (לעאָפאלד־קוהרבענגאזאר). ביאָ מאָבערמאנ, פער פאקאָן 60 קר׳ זאמטט געבראוכסאנווייזונג. אין דיטצענד אדער אין נראָס אויט זולבע צאהלטונג. טור איך צו בעקאָמטען נעגען ערטסטנטען פרייז. פיר פערפאקונג 10 קר׳.

„דבר בעתו. אין וואָרט צור צייט!"

דא נראָסטענדהילם זולבער פערשלטסען, זא בעשטעט דען רעטט לענ׳ן ארץ ישראל. — ביא אינזענדונג 25 קר׳ עדהעלט יעדער פאָאנאָ 1 שטיק. 5 שטיק 1 פל׳; 10 שטיק 1,80 קר. — צו בעצייהען פאָם פערפאססער:

M. Reichhart

Rabbiner, Koltha. Pr. Perbete.

Ungarn.

1.60 1.60

fl. 1.60. fl. 1.60

הערראנהיטע.

איין הערראנ־פאלטיס אין יעדער פאס אם עדיל־נאמטער אינשטאמטונג אונד נוטער קוואלישטע קאָנבעראטיס. אם יעדער פאס בו 1.40, נור אין דער רוטאבריק פאָן

KOHN R.

בודאפעסט. קערעפעשערשטראסע 27 אים נעבריידט דעם אלטען ארבייסהויזעס.

ביא טראוטנצאוטסיגען נטסטע דיא קאָסטליטע אנזוגעבען אונד ווערדען דיאלטען ראָאָרט עס אנטאוויזט.

דער העלד פאָן סעפור

דיעזער, אין אונזערעם בלאטסע אים אב־נעלטיגען יאהרע אם פאלגענדען ע״שיר־נעגע הטסטרישע יאמאן ווידד דיר דיא אי־מיגסאציאָן דיעזעס בלאטסעס נעגען אינ־זעדונג פאָן נור

40 קרייצער

פאר־אָאָרטיע אינעראלד דען צונעגענדעס. — דיעזער ראָמאן אינס זעהר אינטערעסאנט, 120 צייטונגסטיטען שטאיק אונד אין אינעם נעגע־טען פאסטיע־אוטשלאג נעבונדען בו בעצייהען נור דורך:

דיא אדמיניסטראציאָן

דער

„נייען יידישען צייטונג"

בודאפעסט, שטעפאנגאסע 6.

דער העלד פאָן סעפור!

פיר דען הויזהאלט

איטט אינע נעטראטענע

ערגאנזאלדיא פאליטיסטע אונד נעטליכסטע נע־הולפען, דענן דיעזעלבע אינשאך צו האנדהאבען, דיי ערגאנזאט אונד פיר יעדן נעראבטען פעטיטיאָנע אוטס דיא אינזאל נעדראטענען דער דענער מאנ־פאקטורען קאנס, נעראָ־אה, דער דעטיר, אוביא פיר יעדע אנדערע אים פאָן אביבס אלס אינטערעסיאָ, דאפען קאנסטרעאָ, מאנטאל, קאָרעטס אונד שרינ־פאבריקאציאָן, דיא פאלגאפאנטנטען אונד פרייז־ווערדעטטען, וואָאיר אים בעסטען דיא מאטאטנע שטיקכן, דאס דאפאן אים פאריגען אחדע אללען מעדר אלס אינע אערבע מלליאן פרייזע וואר־דען, דיא אינזאל דענער מאטטנען ווערדען אונטער פאללדער נאראנטע אונד ביא אינגענע אנגאהלונג אלס פרייזע־דאנען נעגען וואכטטטיל בו צאהלטנען פאָן 1 נולדען אבנעגעבען אונד נייטליכע אנטטע־רידם נאדטס נעטטאלט. — אם פרייזטטלנגען מיט נאכגעגאנגען, אטטטער דעם נאמטן „דעטע אטטטע־נאָטטנען נעראטטטען בו מיטיע, וואלדע מאן בטאר־מטע, דאס דיא אינזאל־מאטטנען מיט דער פאללדע פרייזע „The Singer Manufacturing Co." אויף דעם מאטטנגנאס פרייזטען זעה, אונד אויטערדעם דיא מאבריקאטע אם אבערטטיל אויטא אים גע־שטללט בו־אנגען. — פיר שטיטיע, שרהמאנע, אטטט־לער, דטטמאנע, בטבעדער, פיר ואלאבריקאציאָן אויטטו עטטפעהלט דיא אטטטיגאר־נעראטטטען דער דענער קאנס.

ג. נייד־לינגער.

וואטטגענערגאסע נו׳ 26. (שטאָק אים אייזען.) פילאדעלפיע.

קערעפעשערשטראסע נו׳ 27. אָפען, וואטטטע־שטאדט. אנדראס־פאללעע.

דיא שענסטען

גאָלדשטיקערייען

אויף פרוכט אונד מאנטערל.

K. Grünwald

Budapest.

Landstrasse (Huszar'sches Haus).

עטפעהלט זיך צור גוטען־שענג אללער פאר־קאָמ־מענדען

גאָלד־קונסטשטיקערייען

וואוהל פיר טעפטל נאך אלטען, אלס נאך נייען יישוס, אונד בריגט דעסטען ווי 37 אינדיען ער־ווארבענער וואהלפעדיגטעער רוה, וויא אויך פיר דען טעפטל אין אטעס, ווען טשקאלין אונד פיר נאך טהרהיעע נאָאטס נעטיגטע, צו אללגעטינען עוטיפעדענדיס אויטטטעהטע אבטשען — וואר־מער בטיגטטטע פאללדיגען. — פיר אללדיע אונד בעטטע עפעקטאוייזנג.

איטטנגנגען אין נראָאטטע אויטטאָאל לייגען עור אייגטטס אויף. 2

אעטהערישע אלע.

עטטפעגעגע אעטהעגס אונד אלע־לייס־דם עור עטטטיגטע

פאָן אללען נייטטטען געטטעגגען, דיא:

ליגערע, רום שלוואָווץ, טרעבער

אויף אלטעם וועגע אונד אָאָאָאָאָאָטע,

עטטפעהלט דיא פאבריק דעס

ארנארד וואטטעריך

בודאפעסט

טאבאקאָאָסטע, וויס א־ייס דעם אייס־ אעטטפער טטרעטע דעטטטעטטע, קאָאָטע אונד אללע עור ווייט־טטרעטטעטטע נאבאטנע אטטטיגע אטטטעקע. דאָאָטע וועטטאָאָ־בע. אללטטע־אָע, בטטטטע־בעקע. דעטטטעבאָאע, נע־עטטע, ווייטטטטיטטע, קלעטטטטטטטע, עטאָ, עור ווייטטאָאטטטאָאָאָע.

נייא! ווייטפערטערגנסקאָמפאָזיציאָן

מאטטטטטטטאָטטע אונד פרייטטקאָאָטע נ׳אטטס.

ווייכטיג פיר ליידענדע.

ברוכבאגד מיט ברוכשטיצער.

אונשעטצבאר נעטסטנע ערפינדונג.

דיעזעס ברוכבאגד איטט נאך איטנם אנדערע בע־רוהטעטטען בטיגטנגען, דענן דיך פראָאָאָאָאָ־דרי־קעזטטאָרטטטטטטט

אונד אריבייס. דא ווייר בייא דער בעפאלקערונג ניכט בלייבען וואהרן, קאם סך אפט צווישען אונדזערן אלדאפאזן אונד פראנצאזישען בויערנסוישען, האנדווערקסגעזעלען אונד אנדערן יונגען לייטען צו ווייטונגען אונד שטייגען קישען. דיא צווייטלען אין בכושיע שלענגערונג אויפגעטען. עס מוסטע שטרענגע צוכט נעראלטען. יעדע נאכט פאפאלליגע וועדען. — דיא רעגיערונגע האטטען דורך דיא בלוטיגע קריעגע אורכסבארע אינבוזוגע צעלים טען אונד דיא ליקען מוסטען דורך רעקרוטען אויס נעפיללט ווערדען, דיא אויס דען וועדכבעדערטע אין דער הייטמאטה נאכגעזונדעט אונד אן פראנקריך בייס רעגיעמענט אינקסקערירט ווערדען אללדינג. אויך דיעזע דורך וואגען מיט אנגעוואפנעטע אונד אהנע מיין פערשוויל דען אונאנגענעהמליכקייטען ערוואכסען.

איך בעזוגאס דען רוף אייגעס מיכטיגען עקסקערציר־מייסטערס. נון בעפאנד זיך בייא דער קאמפאנגע אין קאפאראל שילאה. דער נאך ניכט זיא דאנג דיענסט אלס אויך אונד מיך אלס דען בעזיטיגע דער אאפפענרעקיטטסד־דאללדע בעגריידעט, אויך גלייבט אויך ווירדע בייא דער אנגעסאגטען אונד אין דערדיגען אינגעגאנגענען שטאלל.

דיא האטטע דאס שיקזאל דעס עלענדען, דען איך פראפעזעס בעדויטיגט, אבער ניכט צו ווייטטיגע פאר־מאכטע ניכט פערשווינדע; אללין מיין פיינד קאפאר־האל שילאה בעגוטעטע דיזיגען פערזיכטיגען קאפאראל, דיא נאנצע קאמפאגנע נעגען מיך אויפגעוועטצט, אונד עס וואר נאך אין נאכטס גלייך מיר מיך, דאס מיין נוטער באאוטר הייטמאן, דער מיך ווייס לאנגען אוהרען, אלס איינען בראווען שלאדאט קאנגטע, צו מיר הייעס אונד מיך בעשטעגט.

(פאר־סוגעזונג פאלגט.)

דעם גערייכסהאפע ניכט פערנאמטען. אונד אויזאך בעזגעגשאפן וואורדע דעס גיפטמאר־דערבזכעס פיר שולדיג ערקאנגט, אונד צו זעכסעזעהן אבדרון שווערען קערקערס פערוארטהילט. דער קאמא־ציאנסהאף. פאר וועלכעס דיעזער פראצעסס צום ערסטען מאלע אם 17. סעפטעמבער 1883 צוי־ר פער־האנדלונג געלאנגטע. נאך דען אנפאנגע דעס פערטעזערס דער נכטגקייטסבעהאר־דע. דר־ א ד א ל ף ש ט י ן, פאלגע. אין דעם ער דאס אורטהיל דאס שווארזערכעס אלס נכטגי־אפיאהר אונד אייגע נייערליכע פערהאנדלונג גע־גען בעזגעגשאפן אנפרגעטע. דעזעלבע וואורדע דורכבעזפרט. אונד פן וואורדען דיא אבען ער־וועהנטען ביידען צייגען פאן דעם גערייכסהאפע עסצטע וועהל פערנאמטען, אללין דערען דעפאל־צאן געשטאלטעטע זיך פיר זיא דעלבסטע ווהר־פערהעננגספאלל. זיא פערמאכטען עס נכטמליך נכט, אדערע אונגאבען אונטער אייגאנדער אין איינ־קלאגנג צו בריינגען, אללדערדינגס בייא נאנץ אונזוג־זענגטכקייטען דעפאלט. אללין דער בעריכסהאף פאנד דיעזע וועדערשטיכע זא בעדייזוגס. דאס ער ארטנעד אונד קוביטע וועגען פאלשער אויזאגע פאר גערייכ אן האפט נאכט. דיא נע־שוארענגען בעזאהטען דעסטאל וועהל אויך דיא שולדגאנג אללין זיא נעגרטטע דיא טיקע אין דער האנדלונגסוייזע בעזגעגשטאפן אונד דער גערייכסהאף פערוארטהילטע דאהער בעזגעגע־שאפן בלאס וועגען מאר־דערזיכטע. דיא שטאאט אונד דעם זעכס יאהרען שווערען קערקערס בע־מעסטען. נעגען דיעזעס אורטהיל מעלדעטען זא־ווהל דער פערטהיידיגער אלס אויך דער שטאאטס־אנוואלט דיא נכטגקייטסבעשעדדע אן. — דער שטאאטסאנוואלט. וייל בייגעגעשטאפן ניכט וועגען טיקשיען מאר־דערזיכטס פערוארטהילט וואורדען וואר. דיא פערהאנדלונג אבער. וייל דיא צייגען קבטיגע אונד אבעזגע. וווא זא בעדויטעטע גרונדלאגען דער אלשען אויסזאגע נעגעיהען וואורדען דער אונד וייל דורך דערען פערהאפטונג דיא דיא אין נאכטגקייטס דער אנגעקלאגטען בע־אינפלוסס וואורדען דיא. אייגען וייטערען נכטגי־קייטסגרונד ווייטע דיא פערטהיידיגונג אים דעם אומשאנדע אב, דאס אויהרען אנפרעגען, דיא מיט ראפטענגס פערטענגס נרייפען, אום דען גע־שאפן דערזעלבען פעסטצושטעללען. דורך גע־ריכטס־צאג אנפערזוכען צו לאסטען, נכטש שאפטענגבען וואורדען וואר. דייזע נכטגקייטס־בעשוערדע וורדע בייא דער הייטגען קאמאצאנס פערהאנדלונג דורך דר־ אראלף שטיין פערטעזען.

דען פאריזמיע פיהרט האפראאטה זאמטער, דיא גע־נעראל פראקוראטור איטז דורך האפראאטה פאן סי־מאנאוויטש פערטעזען. דער פערטעזער דער גענעראל פראקוראטור. האפראאטה סימאנאוויטש נאב דיא ערקלערונג אב, דאס פר דיא נכטגקייטס־בעשוערדע דער שטאאטסבעהאר־דע, וועלכע דעם האלב ערהאבען וואורדען וואר, וייל בעזגעגשאפן ניכט וועגען מיטבלאמר־פערזוך פערוארטהילט וואורדען איזט, אונגעאכטעט דיא בעשווערגען אין אדרעס ווערדיקטע צוגעגעבען האבען, בעזגעגע־שאפן האבען נכט אין דיא גרונדען בעשטעטע, ניכט פערטעזען קאנגע. דיעזע נכטגקייטס־בע־שווערדע דיא אונבעגרונדעט: אללין אין אלס בעזגעגע אונבעגרינדעט בעצייכנעטע דיא גענעראל פראקו־ראטור דיא ניכט נקיטסבעשווערדע דעם אויזאך בעזגעגעשאפן. האפראאטה סימאנאוויטש בעאנטראגטע דעסהאלב. זאוהלדע דיא נכטגקייטס־בעשווערדע דער שטאאטסאנוואלטשאפט אלס אויך דיא דעם פערוארטהילטען צו פערווערפען. דער קאמא־ציאנסהאף ערקלערטע — עס ווערדע ווערדע דער נכטגקייטסבעשווערדע דער שטאאטסאנ־וואלטשאפט, נאך דער דעם אויזאך בעזגעגשאפן אללגע נעגעבען. עס מרטטע דאהער דאס ערסט־ריכטערליכע אורטהיל. דורך וועלכעס בעזגעגע־שאפן וועגען מאר־דערזוכעס צו זעכס אהרען שווערען קערקערס פערוארטהילט וואורדע, אין רעכטסקראפט.

* (ד ר א ס ע ר ק ר א ן). אן נייארק אין אעזיקא איזט דיעזע אנגע אונטער דען באנקען אונד באנקיערס אין נאפאס פאלגטעס אייגעגעעגען. דיא פאלגטעסטן פרייסען דאבען זיך נור מיט מיהע אויף דען מיסען ערהאלטען. דורך אויסהילטע דער רעגיערונג אונד דורך בעזגעגנייטיגע אונטערשטעזונגען איזט דער וויטטקרן פרייסזונג אין אהאלט בעזטאנד וואורדען.

* (א י ן د و ل ل). אין אינגס הייזעזגען נאסס־הוזע וואכטן אייגעע יונגע פרייזע אונד שטאכען פאן אל־לעלי, כיז זיא אויך אויף דיא ערגיגנסס 1848—1849 קאמען. אין אייגעהיג פרייזוללגע, אויף לעגיטיל אונטע. וועגן דאמאלס דער פערזאהט דער אבגרוסס אייסטעקאפאנגאנען נאגיע נכט נעזוטגען וועדע, אן תקפיד אונגאין נעזוטגט. דא עראפט וויך אן אייגעס אוגע־ריגן פרייס אין אינגער פאגן, דער וויך אלס ואהן נאגיגס פאר־שטעללטע אונד לעגיטיל אוסגאר־דערטע זיין וואגס צוריקגעזטגען. דא דיעזע נכט וואללטע פאגד אם אנדר־ען פאגס אין פסטאלען דורכד אוגד שאפטן, וואבייא לעגיטיל שווער פערוואגדעט וואורדע.

* (פ ה ע מ ע ר ב ר א נ ד). אם 16. דר־ בעטערקטע דער פהרטמוטבעטער דער שטעאמס־ווייזע צום פליטער אסטגטיס וואורדען וואר. ער בראכ־טע פיל גלד מיט, דאס ער אין ונגלאוב־ווייזע מיט זיינען קאמעראדען פרייגדיגט. ער וואורדע דעם צוגע דעם קאפאראל פליטא אונטערגעהילט; אבער ער וואר אין צוכטאוזע, קיינע סטאראנגאציאן קנגגנדער מעגש. דער־ ניכט דיא גערינגסטע לוסט האטטע, דיא דעם אפלאראטן נאפאליגן אנגרייפ דעס נעזוגדערטס צו בדלעגנגן. דא ער נעגען קאפאראל פליטא זעהר נאפטטיגע וואר, איהן מיט גלד אונד גשטנגקען קאפליך איבערהייפטע, וואר דעזוגר אין זעהר נאכזוכטיגער לעדרטהייפטע, אונד שינקפוזוסקי מאכטע ניכט דיא גערינגסטע קאפגטטיגע. דער הייפטמאן וואורדע אונגעזולדיג שאלט זאוהל דען קאפאראל אלס דען רעכטסגרן, אבער אבערגאנג בעגליך דען לעטטעזען מיר, מיט דעם בעשטטטען בעפעהל, איהן בגנגען קוזצער צייט אינגעזקקטגעזיגען. — פליטא פיהלטע זיך דאדורך גר אין זיינער עהרע פערלעטצט, אונד דא ער יעמאנס גאר אין שטאנקזקקן ניכט מעהר בעשטנקט וואורדע, אויך מאטטיעלל בעשטרעגט.

קאפאראל פליטא קרינקטע אונד פערלייטעטע מיך, אין אלס נור מאגליך וואר; — אונד אבר אין פער־ בטטטעטע מיר דאס לעבען, דענן בטיס פליטער ניכט פס — מיראכטיגע, הארטע מאגיגטעטע אויסגגגאטטגן — אלס עס עגגעגעס אלס מאגיג, פיגליכע קאפאראל. אללין אויך אין דען גייגן רעקרוטען האטטע אין מיר באלד אייגגן מאדטיגר נגטאטט.

ער עטצטע נגטלוך מיגגן בעטטגן וזילדגן, איהן אין וזוהגגער לייטטאטליכער ווייזע אין דען אנדגרייגגן דעס נעזוגדערטס צו אונטטרווייזגן, ווילדגן פיאטע עגגס־ נגגגגן, אונד אלס איך איהם אייגגמאל הייגגאיבער אגגע וזאהלטבעגגגג

הייס, גליכהיים אונד ברידרליכקייט זינד זיין שטאנדפונקט. ער נעהערט דער ליבעראלען מאר־פארטהייא אן אונד פעראכטעט דען אנטיסעמיטי־מוס. ער מאנט זיך צווארן איף דיא פערנאנגענהייט ניכט בערוהיגן דא ער יעדר יונג איז, אבער אין צוטונפט ווילל ער פייסיג. עהרליך ארבייטען.

* (איין רייכער גיב ע ר.)

דער 33־שע טאג דער פ״ירה האט דיעזעס יאהר ווידן איינען ריינסטהוס פאן עהרשליעסונגען מיט־נעבראכט. וויא נאך נא: ניכט וועניגער אלס 72 תחנות ווארדען דארט נעפ״ירט.

* (מ אלדענע האכצייט.) אין ס־לאוס־באלהאוש (וועסטמער קאמטאט) פ״ירט אן 13 ד דער אנגעזעהענע קיפמאן הערר אינ־נאטן דיי ש דאס פעסט דער גאלדענען האכ־צייט. וואס דער פ״ירבקיט אין בעזאנדערעס אינטערעסט פ״ערזיה. וואר דער אוטשאמר, דאס אונטער דען צאהלרייכען פערזאמלטען פער־וואנדטען, ענקעלן אונד אורענקעלן איוך דער גרייז זע ברוידער דעם יובילארס אונד דעסטען אלטע פרויא. דיא בערייטס אים פארגינג יאהרי דיא זעל־טענע פ״ירר דער דיאמאנטען האכצייט בענגענגן אין בעסטער געזונדהייט אונד וואר.

* (פעטער ראמס אנגע ר שטארבען.) אים יאהרע 1842 קאם דער זאהן דעס פ־ערזיבקען דעס יידישען קאנסטאריאלס אין שי־אסבורג, ראמס אנגע נאך דאס, בעזאהן זיך דארט דיא אלטערטהומער אונד סע־רלרגיקייטן, אין וועלכען דאס לעבען ריכטיג איז. אונד קאם איוך אין איינע קירכע. דערען פארבאם איוך אדען זא איינטרינקען, דאס ער פארנאם ערשיינונ־גען גנעזעהען צו האבען. דיא קין אנדערע זאך. ער אונדרע כריסט, נעסטאלטער אונד מסיאנער. נעזוהנלעך ווערדען דיא מישמרים דיא א״פרינסען מיססאנערע; אוך פעטער ראמס־באנגע מהאם זא אין יהשרים. דיא ער אין לעטצטער צייט לעב־טע. האט ער פעלע נאטהרלעדערע יודען פאם יודענגהטטע אבזונדערן נעמאכט, דענן ער וואר אין איינער בעקלעדערע דורך דארט אינד שריפטן — פאר איינינגן מאנטן אזוס ער 73 יאהרע אלט אין יערוהאלעם נעשטאר־בען. יעצטט ווערדען דיא יודען פאר אדם רוהיג האבען.

* (ראסבעלמארד.) אין דער אסט־גאליצישען אי־שטאדט פ־רזיזעס־יצא וואורדען פארגעסטערן נאכטס פון דער לאנדשראסט דיא פעדערהענדלער מאנטס אונד סימאן אמטמל ערמאכדט. דער טאר וואר אין פאלגע פאן ער־דראסעלונג איינגעפערטען. דיא שאנדארמען פאלל.

פאלליעטאן.

דאס „נדר״ איינעס יידישען סאלדאטען.

(5־טע פארזעטצונג.)

ער ערצעהלט דאס זא, דאס קיים איין צווייטער דא־ריבער אבזולטען קאנטע, דאס ער איינצאיינע יינגס דענקווירדיגן מאמענטס נעזעהען אונד דיא וועטטערענד־פעדאליע אן ווינער בריוס מיט פאלגנדר בערעכטיגונג מרזו.

„זעהן אל דיא רעכט פערשאנדען האבט. אונטער־בראך איך פעדלך דיא פרוי. „אך שי־אנדן דיא פאנ אי־נעם צווייטען נדר, וועלכנס דיא אן קאלסאר אבגעלעגט, וואס וואר דאס פיר איינעס אונד וואס פערזאלבסט דיא דאצו?

אויך דאס ווילל איך איהנען יינינג ערצעהלען. דיא גנאדע דיא מיר דער ליעבע גאטט אין קאלסאר ערוויזען, וואר איינגעלעך איינע נאך וויים נאשערע, אלס יינע בייא ליעבצע. איך פון שלאכטפעלדע האטטע דער ליע־בע גאטט — נעקאמם דיא ער — ניכטס פיר מיך אללין נעזעהן. גאטט האט מיך אין דיינער ווייסהייט זא בעשטאמט, דאס נאכאלעמ גאנצע דערפ, דאס דיא וואונדער האט דער ליעבע גאטט אללין פערבארגען; — אונד דאס וואונדער האט דער ליעבע גאטט אבאלט נאך פיעלען פרוהער אונדערן ערוויזענן; אונד דא כן איך אבגעדורכגעשלאגען — אבער 1816 אם תשע־כאב אין קאלסאר, דא האט דער גנעדיגע גאטט, דך איכער מיך ארמען, פערלאסטענן מאל־ראשען אין פ״ערדס לאנדע אללין ערבארמט; — דאס מען דען בלוטשטרען אונד ערוארטען באלד אין דען מיליטער־ארזלבערן באך אונד אראלוסטי דיא מהעטער. דיא ביא דעם פערהאלט ריקהאלטסט לאן אהרע שולד איינגעשאנדען, דיא ער מארדע־טען וואורדען אהרער באארשאפט. בעשטעהענד אין 3 גודען בערייבט.

* (פראגע.) פאם פרעסנג־ריכט פערארטהייל בעזיגליכע אנארבנסט ארטען פראגע אין אנגע־אנגע־סטאר פאר דעם נעשוואר־רענען פרעסנגריכט נעשאנדען, אנגקלאגטע וועגנען פיער ארטיקעל, דיא ער אלס רעדאקטער דער צייטונג „־אריקאר״ נעשריבען אדער איינ־נענאמסען האטטע. אונד אין וועלכנס דיא אויפ־פאדערונג צו פערבעגען. צום אינגעהאריגען נע־נען דאס נעזעטץ אונד פאלגנדע אנגעגעבען צום קלאגסט־האטטע עגטהאלטען וואר. נאך דען רעדען דעם שטאאטסאנוואלטס אונד דעם פערטהיידיגערס שפראך ארטטן פאגער אבגעהאלט אונד